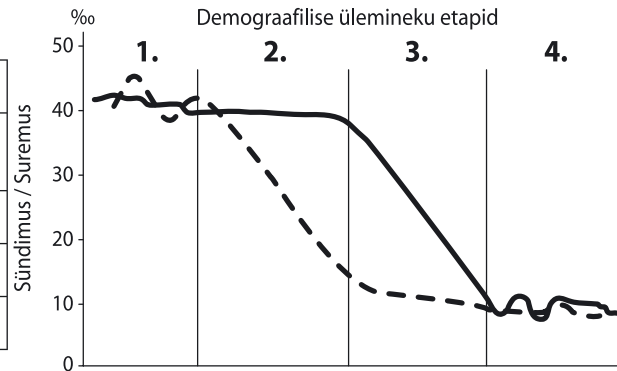

1. Vastake järgmistele küsimustele, toetudes tabelis ja joonisel esitatud andmetele.

Itaalia rahvastikunäitajad 2006. aastal

Kuni 15-aastaste laste osakaal rahvastikus	14%
Üle 65-aastaste inimeste osakaal rahvastikus	18%
Sündimus	9‰
Suremus	10‰
Keskmine eluiga mehed/naised	77/83

1.1. Otsustage tabeli andmete ja joonise põhjal, mis etapis asub Itaalia rahvastik. Õige vastus märkige **X**-ga.

- A. ☐ 1. etapp
 B. ☐ 2. etapp
 C. ☐ 3. etapp
 D. ☐ 4. etapp

1 p

1.2. Kuidas mõjutas loomulik iive Itaalia rahvaarvu 2006. aastal?

1 p

1.3. Millises demograafilise ülemineku etapis kasvab rahvaarv kõige kiiremini ning eelkõige suremuse kiire languse tõttu? Õige vastus märkige **X**-ga.

- A. ☐ 1. etapp
 B. ☐ 2. etapp
 C. ☐ 3. etapp
 D. ☐ 4. etapp

1 p

1.4. Millises demograafilise ülemineku etapis asub Eesti? Õige vastus märkige **X**-ga.

- A. ☐ 1. etapp
 B. ☐ 2. etapp
 C. ☐ 3. etapp
 D. ☐ 4. etapp

1 p

- 2.** Eestis on väga aktuaalsed demograafilisest olukorrast tulenevad probleemid, mida püütakse rahvastikupoliitiliste abinõudega leevendada. Tooge näide kahe probleemi ning neid leevendavate abinõude kohta.

Demograafilisest olukorrast tulenev probleem	Abinõu selle probleemi leevendamiseks
1.	
2.	

2p

- 3.1.** Nimetage kaks põhjust, miks kasvab elanike arv India ja Hiina linnades oluliselt kiiremini kui Euroopa linnades?

- 1) _____
- 2) _____

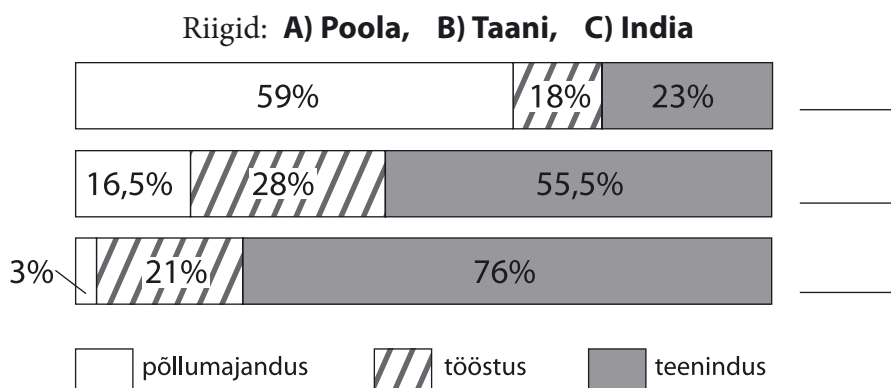
2p

- 3.2.** Nimetage India ja Hiina suurlinnadele iseloomulikke probleeme, mida Euroopa suurlinnades ei esine ning selgitage nende tekkepõhjusti.

- 1) _____
- _____
- 2) _____
- _____

2p

- 4.1.** Joonisel on kujutatud tööealise rahvastiku hõivet kolmes riigis. Valige loetelust sobiv riik ja kirjutage seda riiki tähistav täht vastavale joonele.

1,5p

- 4.2.** Valige antud riikidest üks ja põhjendage, selle riigi rahvastiku hõive struktuuri.

- Riik _____
- _____
- _____

1p

5.1. Kirjutage kaardil tähtedega **A–D** märgitud riikide ja **E–G** märgitud pealinnade nimed vastavale joonele.

EL-i liikmed

A) (riik) _____

B) (riik) _____

C) (riik) _____

D) (riik) _____ 3,5 p

E) (pealinn) _____

F) (pealinn) _____

G) (pealinn) _____

5.2. Kaardile on jäänud märkimata kolm Euroopa Liitu kuuluvat riiki. Kirjutage nende riikide nimed kaardile õigesse kohta. 3 p

5.3. Miks on Türgi huvitatud EL-iga ühinemisest?

1) _____

2) _____ 2 p

6. Selgitage, kuidas on järgmised nähtused seotud globaliseerumisega.

Sea- ja linnugripi haigestumine paljudes riikides. _____

1 p

Eestis on oluliselt vähenenud hõive tekstiili- ja õmblustööstuses. _____

1 p

7. Vastake küsimustele, kasutades tekstis olevat infot.

Sahhalini saarel ja seda ümbritsevas šelfimeres on hinnanguliselt sama palju naftat kui Suurbritannia, Norra ja Hollandi varud Põhjameres kokku. Saar kuulub Venemaale ja asub suurte energiatarbijate Hiina, Jaapani ja Lõuna-Korea naabruses. Venemaa ammutab naftat saarel paiknevatest leiukohtadest. Merepõhjas paiknevate varude kasutuselevõttu on takistanud

tehnilised raskused ja tööde kõrge hind. Seetõttu on Ohhoota merest nafta ammutamisse kaasatud mitmed rahvusvahelised firmad. Ohhoota meres paiknevad naftaplatvormid peavad vastu pidama tugevale jääsurvele, sagedastele maavärinatele ja taifuunidele. Naftarajatiste piirkonnast on eemaldatud umbes 900 roostes pommi.

Mure Sahhalini keskkonna, eeskätt lõhe- ja hallvaalapopulatsioonide pärast on piirkonnas tegutsevad naftakompaniid muutnud looduskaitstjate kriitika objektiks. Veealuse torujuhtme eemale viimine vaalade asualast läks maksma 300 miljonit dollarit. Siiani puudub plaan, mida teha võimaliku jääaluse naftareostuse korral.

7.1. Võrrelge nafta ammutamist mõjutavaid tingimusi Sahhalini piirkonnas ja Põhjameres.

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____

4 p

7.2. Miks ei ole otstarbekas rajada Sahhalinile kohalikel naftasaadustel töötavaid elektrijaamu, et eksportida elektrienergiat Hiinasse, Jaapanisse ja Lõuna-Koreasse?

1 p

7.3. Sahhalini põlisrahvad on korraldanud mitmeid protestiaktisioone torujuhtmete rajamise vastu. Miks tekitab torujuhtmete rajamine põliselanike vastuseisu?

- 1) _____
- 2) _____

2 p

8. Nimetage üks nafta torustranspordi majanduslik eelis ja üks puudus võrreldes tankeritega transportimisega.

Eelis: _____

1 p

Puudus: _____

1 p

9. Esitage kaks poolt ja kaks vastuargumenti väitele:
„Eestisse on otstarbekas rajada oma tuumaelektrijaam.“

Poolt:

a) _____

b) _____

2 p

Vastu:

a) _____

b) _____

2 p

10. Teadus- ja tehnoloogiapargi asukoha valikul arvestatakse järgmist:

- heal tasemel ülikooli või uurimisinstituudi olemasolu,
- hästi toimiva infrastruktuuri olemasolu,
- kõrgtehnoloogiafirmade paiknemist piirkonnas.

10.1. Miks on oluline, et teadus- ja tehnoloogiapark asub ülikooli või uurimisinstituudi lähedal?

1 p

10.2. Milles seisneb hästi toimiv infrastruktuur? Tooge välja kaks aspekti.

1) _____

2) _____

2 p

10.3. Miks on oluline, et teadus- ja tehnoloogiapark ning kõrgtehnoloogiafirmad paikneksid lähestikku?

1 p

11. Kirjutage kaardil tähtedega **A–F** märgitud riikide nimed vastavale joonele.

3 p

A) _____

B) _____

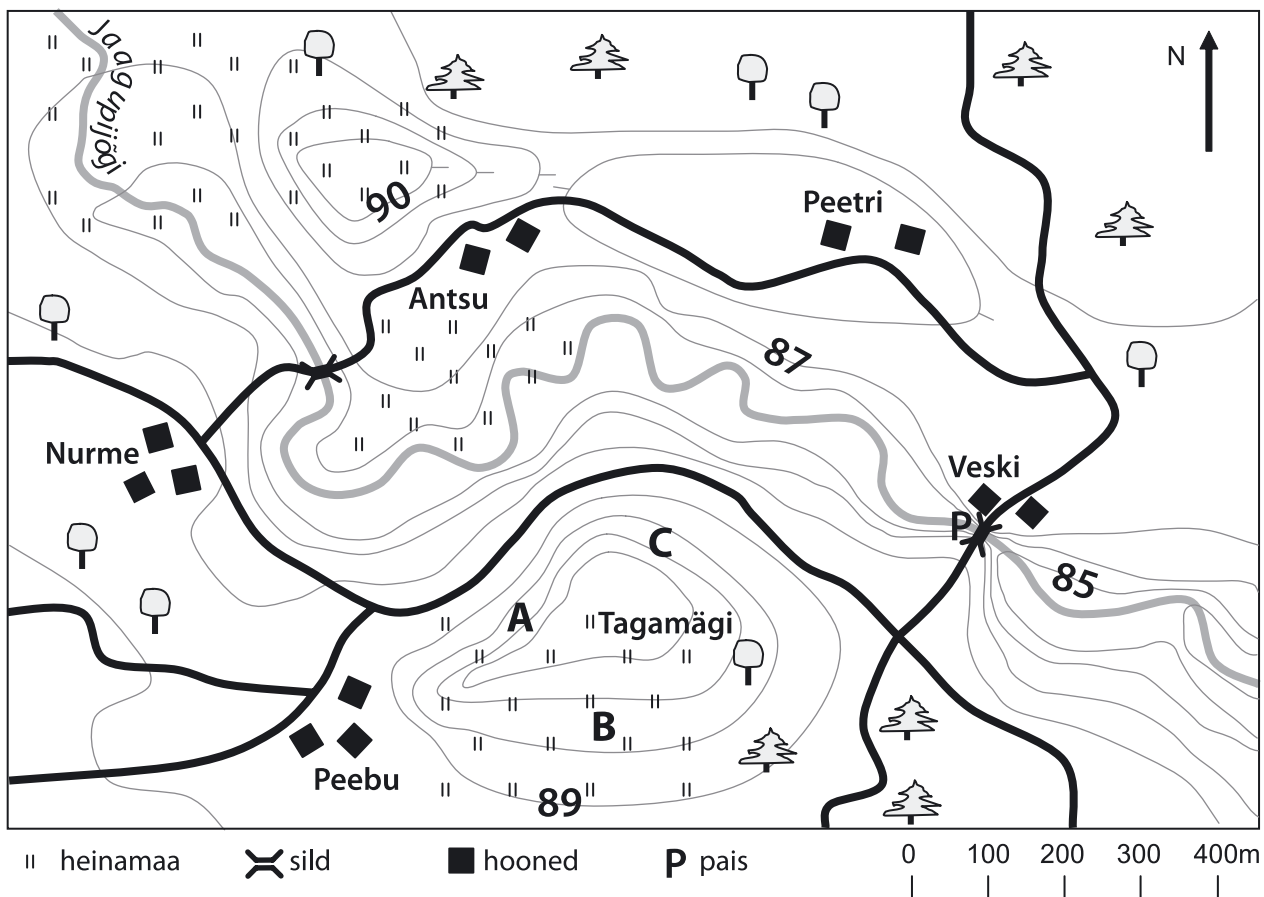
C) _____

D) _____

E) _____

F) _____

12. Järgmistele küsimustele vastamisel kasutage kaardil olevat infot.

12.1. Kui suur on kaardil horisontaalide lõikevahe? _____

1 p

12.2. Tähistage **M**-ga kõige madalam piirkond kaardil.

1 p

12.3. Veski talu omanik otsustas Jaagupijõel taastada vana paisu (**P**). Pärast paisu taastamist tõuseks paisust ülesvoolu jões veetase kaks meetrit. Viirutage kaardil ala, mis jääks peale paisu taastamist vee alla. 2 p

12.4. Mis probleeme võib jõe paisutamine selles piirkonnas tekitada?

1) _____

2) _____

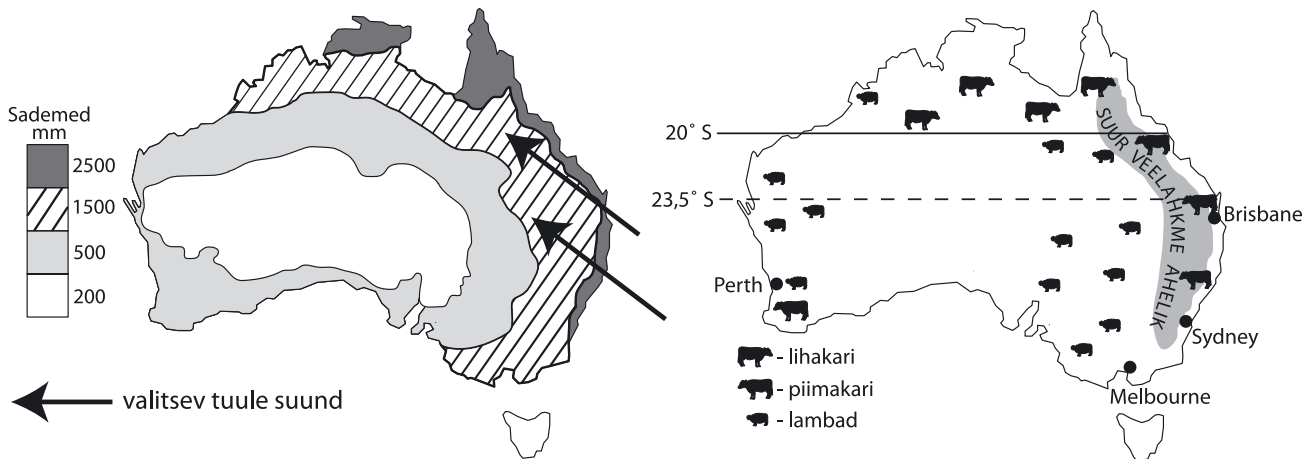
2 p

12.5. Peebu talu peremees tahab rajada maasikaistanduse. Milline kolmest kohast (**A**, **B** või **C**) oleks sobivaim? Põhjendage.

Sobivaim oleks koht _____, sest _____

2 p

13. Järgmistele küsimustele vastamisel kasutage kaartidel olevat infot Austraalia kohta.

13.1. Miks Austraalia idarannikul sajab rohkem kui läänerannikul?

- 1) _____
 2) _____

2 p

13.2. Miks on põllumajandus koondunud Austraalia äärealadele?

1 p

13.3. Põhjendage lamba- ja veisekasvatuse paiknemist Austraalias.

Lambakasvatus: _____

1 p

Veisekasvatus: _____

1 p

13.4. Austraalia ekspordib 97% oma villatoodangust ning annab 35% maailma villaekspordist. Tooge välja oluline tegur, mille mõjul on Austraaliast kujunenud suurim villatootja maailmas.

1 p

14. Otsustage, kas järgmised väited on tõesed või väärad. Tõesed väited märkige **X**-ga veerus „Tõene“ ja väärväited veerus „Väär“.

- A. Euroopas on tüüpilised põllumajandusliku tootmise vormid rantšod ja ekstensiivsed teraviljatalud.
 B. Erosiooni vältimiseks kasutatakse põllumajanduses võimalikult vähe kunstväetisi ja taimekaitsevahendeid.
 C. Maailma kõige olulisemad kalapüügipiirkonnad on rannikumeredes.

Tõene	Väär

3 p

15. Tabelis on esitatud andmed kolme riigi metsavarude ja nende kasutamise kohta.

Riik	Metsasus %	Puidu ja puidu- toodete osa ekspordis %	Mööbli ja puitehitiste osa ekspordis %	Paberi osa ekspordis %
A	81	8,4	0,005	0
B	69	4,3	1,0	13,6
C	48	22,0	3,8	1,3

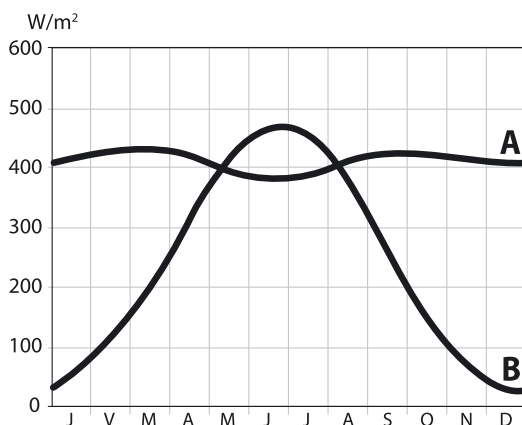
Milline antud riikidest (**A**, **B** või **C**) kasutab oma metsavarusid majanduslikult kõige otstarbekamalt? Põhjendage.

_____ 2 p

16. Miks soojeneb Maa ebaühtlaselt?

- 1) _____ 2 p
- 2) _____

17. Joonisel on kujutatud päikese kiirguse intensiivsuse muutumist aasta jooksul laiusel 0° ja 60° N.

17.1. Viige kokku laiuskraad vastava joonega (**A** või **B**).

Laiust 0° iseloomustab joon _____.

Põhjalaiust 60° iseloomustab joon _____.

1 p

17.2. Mis kuudel on nende kahe laiuskraadi kiirgus-

hulga erinevused kõige suuremad? _____

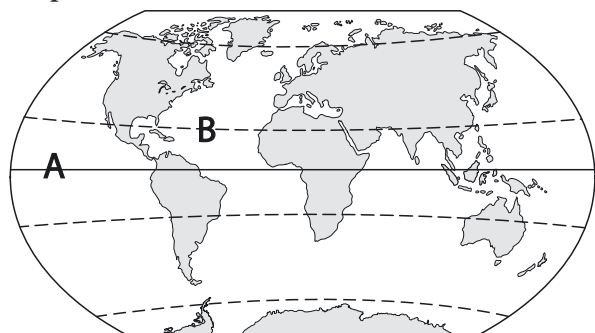
1 p

Põhjendage. _____ 1 p

18. Mis nähtuste mõjul toimub soojusvahetus Maa eri piirkondade vahel?

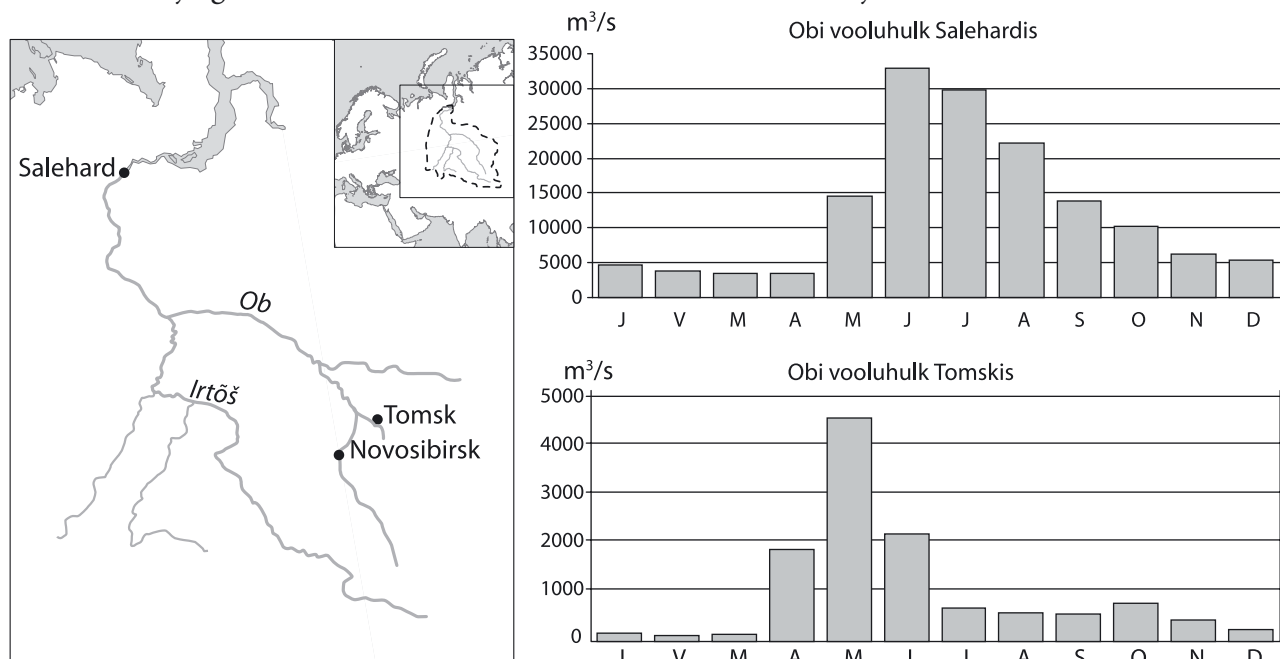
- 1) _____ 2) _____ 2 p

19. Miks on kaardil A-ga tähistatud piirkonnas maailmamere vesi magedam kui B-ga tähistatud piirkonnas? Põhjenduses tooge välja peamised tegurid, mis mõjutavad vee soolsust mõlemas piirkonnas.

_____ 2 p

20. Vastake järgmistele küsimustele, kasutades esitatud infot Obi jõe kohta.

Lääne-Siberi lauskmaa on üks suuremaid tasandikke maailmas. Selle territoorium jääb suures osas igikeltsa alale. Seal voolab maailma suuremate ja veerikkamate jõgede hulka kuuluv Ob. Novosibirskist Obi suudmeni on 3000 km, selles vahemikus madaldub maapind 90 meetrit ja jõe voolukiirus on vaid 0,5 m sekundis. Ob voolab lõunast põhja läbi mitme kliimavöötme. Ülemjooksul vabaneb jõgi jääkattest varem ja suurveeperiood on seal aprillis. Alamjooksul on sel ajal veel jääs, seal vabaneb jõgi jääkattest mais-juunis. Novosibirskis on Obile rajatud veehoidla.

20.1. Võrrelge Obi vooluhulka aasta jooksul Tomskis ja Salehardis. Tooge välja kaks erinevust ning põhjendage neid.

1. erinevus: _____

Põhjus: _____

2. erinevus: _____

Põhjus: _____

4 p

20.2. Miks tekivad kevadel Obi kesk- ja alamjooksul suured üleujutused? Selgitage kahe teguri mõju.

1) _____

2) _____

2 p

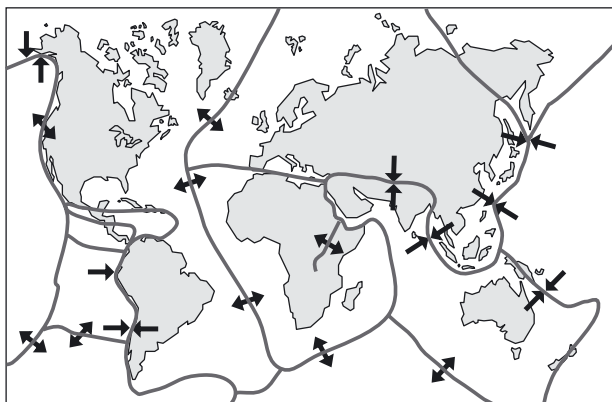
21. Tooge näide selle kohta, kuidas veehoidla rajamine mõjutab jõe veerežiimi.

1 p

22. Vastake küsimustele, toetudes joonistel olevale infole.

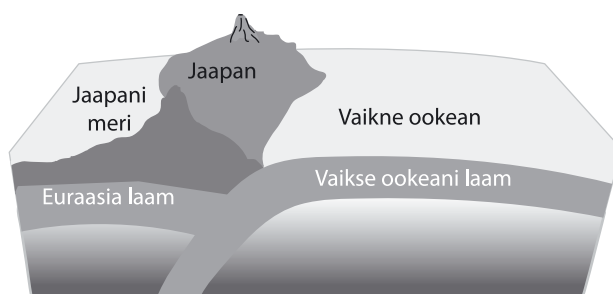
Joonistel on kujutatud litosfäärilaamasid ning **ookeanilaamade** servaala Jaapani piirkonnas.

Joonis A

— laamade piirid ➔ laama liikumissuund

Joonis B

22.1. Märkige **joonisele B** Euraasia ja Vaikse ookeani laama liikumissuund nooltega.

1 p

22.2. Märkige **joonisel B** X-ga piirkond, kuhu on tekkinud süvik.

1 p

22.3. Kuidas on Jaapani saarte teke seotud laamade liikumisega? Selgitage pikemalt.

2 p

22.4. Mille poolest erineb Islandi saare teke Jaapani saarte tekkest?

1 p

22.5. Selgitage laamtektoonika teooriale toetudes, miks mandrid triivivad.

2 p

23. Selgitage kahe näite abil murenemise rolli looduses.

1) _____

2) _____

2 p

24. Tooge üks näide selle kohta, kuidas murenemine avaldub linnakeskkonnas.

1 p

25.1. Mis loodusvööndile tüüpilist mulda on pildil kujutatud? Õige vastus märkige **X**-ga.

A.	☐	vihmamets
B.	☐	segamets
C.	☐	okasmets
D.	☐	lehtmets
E.	☐	tundra

1 p

25.2. Otsustage, kas järgmised väited pildil kujutatud mulla kohta on tõesed või väärad.

Väide: Pildil kujutatud mullas on keemiline murenemine võrreldes füüsikalise murenemisega ülekaalus.

Otsus: *tõene/väär*

Mille põhjal otsustasite?

1,5 p

Väide: Pildil kujutatud muld on viljakas.

Otsus: *tõene/väär*

Mille põhjal otsustasite?

1,5 p

26. Tooge kaks näidet inimtegevuse globaalsest mõjust biosfäärile.

1) _____

2) _____

2 p

27.1. Selgitage, milles seisneb kasvuhooneefekt.

2 p

27.2. Miks on kasvuhooneefekt tähtis?

1 p